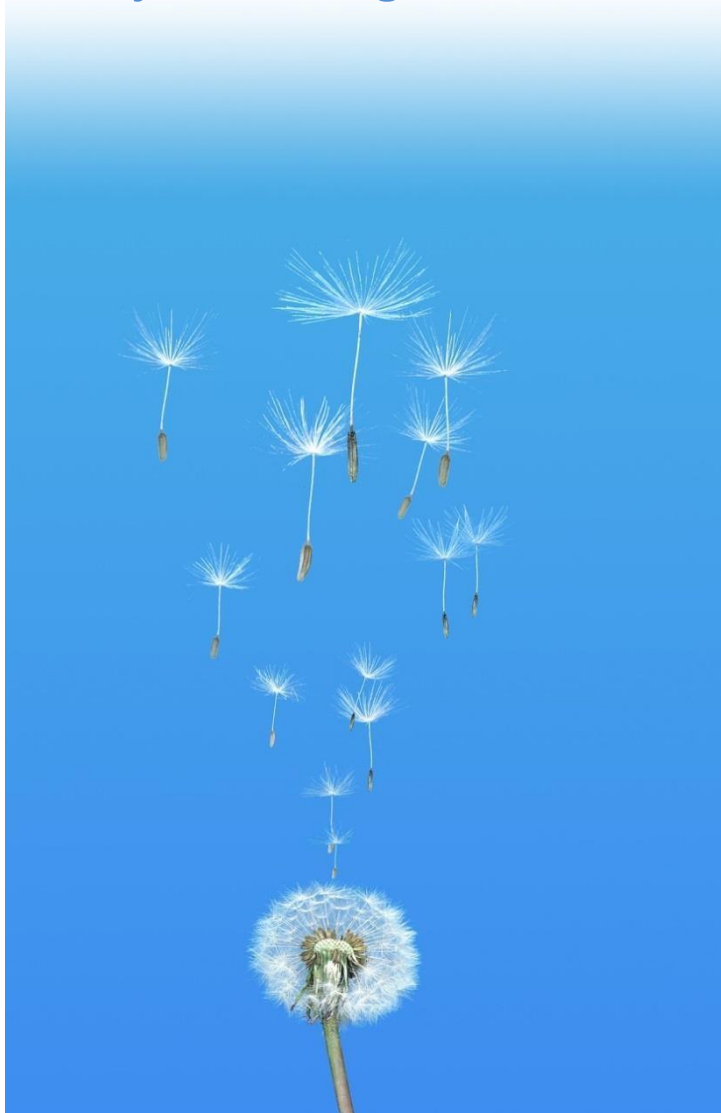

Rettigheter og muligheter for barn og unge med nedsatt funksjonsevne og deres familie

Stønader fra Folketrygden - NAV:

Hjelpestønad: En økonomisk kompensasjon for særskilte tilsyn- og pleiebehov. Opplysninger om det private pleieforholdet gis av foresatte. Beskrivelse fra et gjennomsnittsdøgn, pluss eksempler fra episoder i hverdagen som krever ekstra oppfølging, er viktig å få med i søknaden. Hjelpestønad sats 1 har ingen øvre aldersgrense, men tildeles ved behov. NAV vil selv innhente spesialistuttalelse fra den legen du har ført opp i søknaden. *Sats 1 er 01.01.23 kr 1 263 per mnd.*

Forhøyet hjelpestønad: Ytes til familier med barn under 18 år med vesentlige større behov for oppfølging, trening, tilsyn og pleie enn det som kreves for ordinær hjelpestønad. Det kreves utfyllende grundig dokumentasjon fra foresatte, evt. PPT, skolen og liknende. NAV vil selv innhente uttalelse fra den legen du har ført opp i søknaden. Du trenger ikke legge ved legeerklæring. Det finnes 3 satser med forhøyet hjelpestønad avhengig av det totale pleie- og tilsynsbehovet. Forhøyet hjelpestønad opphører ved fylte 18 år. *Fra 01.01.23: er Sats 2 kr 2 527 per mnd., sats 3 kr 5 054 per mnd. og sats 4 kr 7 581 per mnd.*

Hjelpestønad søkes på papir i barnets nav og sendes til nav pr post med egen forside.

Grunnstønad: Skal dekke nødvendige ekstraavgifter på grunn av varig skade, sykdom, funksjonshemming eller medfødte misdannelser. Ekstraavgifter må som hovedregel være i 2-3 år. Dokumentasjon på avgifter fra de siste 3-6 mnd må legges som vedlegg til søknaden. Grunnstønaden dekker ikke avgifter til medisiner. NAV vil selv innhente spesialistuttalelse fra den legen du har ført opp i søknaden. Grunnstønad har 6 satser. Hvilken sats du får avhenger av hvor store ekstraavgifter du har. Det gis grunnstønad hvis du har ekstra avgifter til: Drift av tekniske hjelpemidler, transport - du får dekket differansen mellom avgifter du hadde som frisk og nødvendige avgifter du har nå, servicehund, fordyret kosthold på grunn av spesialdiett foreskrevet av lege, slitasje på klær-sengetøy-sko-støvler som følge av uvanlig ofte vasking eller ekstra slitasje pga bruken. Enkelte sykdommer slik som cøliaki, hveteallergi og cystisk fibrose gir uten individuell prøving rett til grunnstønad etter fastsatte satser. Ved diagnosen hyperkinetiske forstyrrelser, vil man få innvilget sats 1 ved søknad. Det er en forutsetning at det fremgår av de medisinske opplysningene at personen har en hyperaktiv adferd som forklarer klesslitasjen. *Fra 01.01.23 er satsene pr mnd: er Sats 1 kr 705, sats 2 kr 1 076, sats 3 kr 1 410, sats 4 kr 2 078, sats 5 kr 2 816 og sats 6 kr 3 517. Grunnstønad søkes på papir i barnets navn og sendes til navn pr post med egen forside.*

Omsorgspenger for bruk av omsorgsdager / «hjemme med sykt barn-dager»: Som arbeidstaker kan du bruke omsorgsdager når du må være borte fra jobb fordi:

- Barnet, eller den som passer barnet, er blitt syk.
- Barnet skal til lege, selv om barnet ikke er sykt den aktuelle dagen.
- Du skal delta på et oppfølgingsmøte med barnet ditt. Dette kan for eksempel være med lege, fysioterapeut, PPT, HABU, eller ansvarsgruppe.
- Den som til vanlig passer barnet må følge et annet barn til utredning eller innleggelse.
- Den andre omsorgspersonen ikke kan ha tilsyn med barnet på grunn av omsorgen for andre barn. Dette gjelder selv om den andre omsorgspersonen mottar foreldrepenger.

Som arbeidstaker i 100% stilling har man alltid rett på:

- 10 omsorgsdager per kalenderår, når du har et eller to barn under 12 år.
- 15 omsorgsdager per kalenderår, når du har mer enn to barn under 12 år.

Dersom du har et kronisk sykt eller funksjonshemmet barn kan du søke nav om ekstra omsorgsdager. Du kan søke om å få 10 ekstra omsorgsdager for hvert kalenderår, eller 20 ekstra omsorgsdager hvis en er alene om omsorgen.

Har man flere barn med kronisk sykdom eller

funksjonshemming, kan man få 10 ekstra dager for hvert barn. Når du har fått ekstra omsorgsdager på grunn av barn som er kronisk sykt eller funksjonshemmet, har du omsorgsdager ut kalenderåret barnet fyller 18 år.

Når man søker, må man legge ved en legeerklæring samt be arbeidsgiver sende inn inntektsopplysninger. Ekstra omsorgsdager søkes elektronisk eller på papir i foresattes navn.

Pleiepenger: Du kan få pleiepenger hvis du må være borte fra arbeid på grunn av et barn som trenger omsorg og pleie hele tiden.

Du har omsorgen for et barn under 18 år som er sykt, skadet eller har en medfødt misdannelse.

Du oppholder deg på en helseinstitusjon av hensyn til barnet, eller du er hjemme fordi barnet trenger omsorg og pleie hele tiden.

Du må ha jobbet i minst 4 uker, mottatt dagpenger, sykepenger, foreldrepenger, pleiepenger eller opplæringspenger fra NAV. Pleiepenger beregnes på samme måte som sykepenger. Hvis du mottar fosterhjemsgodtgjørelse eller omsorgsstønning, må du opplyse om det i søknaden om pleiepenger, da det

kan påvirke beregningen og utbetalingen av pleiepenger.

Pleiepengene skal dekke inntekten du vanligvis har opptil 6 ganger grunnbeløpet, som tilsvarer en årslønn på kr 668 862,-.

Det kan gis graderte pleiepenger til en eller begge foreldrene og foresatte kan ta ut pleiepenger samtidig ved behov. Pleiepenger kan graderes ned til 20 prosent.

Pleiepenger fastsettes ut fra hvor mye barnet kan være i dagtilbud. Alle timene skal føres opp i søknaden.

Hvis barnets sykdom gjør det nødvendig å være i beredskap også når barnet er i et organisert tilbud, vil ikke pleiepenger bli gradert.

Gjør barnets sykdom at du ikke får tilstrekkelig søvn og derfor må være borte fra arbeid dagen etter, vil det tas hensyn til i fastsettingen av grad av pleiepenger.

Det er ingen begrensninger for hvor lenge man kan motta pleiepenger dersom alle vilkår er oppfylt.

Ansvarlig lege ved spesialisthelsetjenesten skriver legeerklæring- Foreldre søker elektronisk eller på papir. Foreldre ber arbeidsgiver sende inn inntekstopplysninger.

Opplæringspenger: Du kan få opplæringspenger hvis du må være borte fra jobb for å få opplæring for et barn eller voksen du har daglig omsorg for og som har en funksjonshemning eller langvarig sykdom.

Opplæringen må være nødvendig for at du skal kunne ta deg av barnet og opplæringen må bli gitt ved en offentlig godkjent helseinstitusjon eller offentlig spesialpedagogisk kompetansesenter.

Opplæringen må vare minst 20 prosent av en uke, for eksempel én hel dag eller to halve. Reisetiden kan regnes med.

Ansvarlig lege ved helseinstitusjonen eller kompetansesenteret fyller ut søknadskjema og signerer. Foresatte skal skrive på navn og adresse til arbeidsgiver, signere og sender søknaden til nav pr post med egen forside. Foresatt ber arbeidsgiver sende inn inntekstopplysninger.

Stønad til bil: For å ha rett til stønad til bil til bruk i dagliglivet, må du ha sterkt begrenset gangfunksjon eller være avhengig av heis eller rampe for å kunne komme inn og ut av bilen, eller ha utagerende atferd i en slik form at du må skjermes fra førermiljøet i bilen av trafikksikkerhetshensyn.

For mer utfyllende opplysninger og søknadskjema til alle stønadene, vises til NAV sine hjemmesider: www.nav.no Søknadene sendes enten elektronisk eller via post med egen forside.

Pasientreiser: Reiser du til eller fra offentlig godkjent behandling, dekkes dette hovedsakelig dersom avstanden til behandlingsstedet er over 10 kilometer. Mange pasienter har med reisefølge til behandling.

Under visse forutsetninger kan ledsager og pårørende få dekket reisen. Når barn under 18 år følges på reise, trenger ikke ledsagerbehovet dokumenteres. Søker du om å få dekket reiseutgifter på vegne av barn mellom 12 og 18 år, må bekreftelse på at barnet har vært til behandling dokumenteres (oppmøtebekreftelse) legges ved søknaden. Vanligvis dekkes reiser for en ledsager, men når barnet legges inn i sykehus kan begge foreldrene få dekket reisen uavhengig av om de ledsager barnet. Spar også på dokumentasjon på parkering, denne vedlegges søknaden. Søknaden kan sendes elektronisk eller i papirform.

For utfyllende opplysninger og søknad om refusjon av reiseutgifter, se: Helsenorge.no, eller kontakt Pasientreiser, telefon 05515.

Kommunale tilbud og tjenester:

Fritidskontakt (støttekontakt): Der barnet på grunn av fysisk eller psykisk funksjonsnedsettelse mangler venner og et fritidstilbud å engasjere seg i, uten at foreldrene er med. Knyttes ofte til en aktivitet, lag eller forening. Kan organiseres i gruppe eller individuelt.

Ledsagerbevis: Hvis du har behov for følge eller assistanse for å gå på kultur- og fritidsarrangementer, kan du søke om ledsagerbevis. Du har ingen rett til ledsagerbevis, det er den enkelte kommune som bestemmer om de skal ha dette tilbudet. Et ledsagerbevis gjør det mulig å ta med seg en ledsager uten ekstra kostnader på kultur- og fritidsarrangement og på transportmidler der ordningen aksepteres. Du betaler selv gjeldende priser. Din kommune har oversikt over hvilke tilbud ledsagerbeviset kan brukes på. Ledsagerbevis vil også gi bedre tilrettelegging ifht sitteplasser og ifbm køordninger i eks fornøylesparker.

Avlastning/ besøkshjem: Tilbud etter behov i privat hjem eller i kommunal bolig/institusjon. Du kan selv foreslå noen egnede personer fra ditt nettverk. Kommunen vil vurdere hjemmet for denne oppgaven.

Individuell plan (IP) og koordinator: Personer med langvarige og sammensatte tjenester har rett på å få utarbeidet en IP. Formålet med planene er å gi et helhetlig, koordinert og individuelt tilpasset tjenestetilbud. Det opprettes en koordinator som har hovedansvaret for oppfølgingen og koordineringen rundt barnet/ ungdommen. I denne forbindelse opprettes det gjerne en ansvarsgruppe med de mest aktuelle instanser rundt barnet og foresatte.

Omsorgstønad: En kommunal ytelse som kan gis til foresatte som har særlig tyngende omsorgsoppgaver for barn eller voksne med nedsatt funksjonsevne. Tjenesten er ikke økonomisk behovsprøvd og er heller ikke en reel kompensasjon for tapt arbeidsinntekt. Omsorgsarbeidet må foregå i eget hjem og er blant annet ment å styrke den funksjonshemmede sin mulighet til å bli boende hjemme.

SFO-tilbud: Barn og unge med funksjonsnedsettelse som har behov for tilsyn eller andre former for praktisk bistand, har rett til slike tjenester. For elever til og med syvende trinn, er denne retten hjemlet i opplæringslovens § 13-7. For elever som er ferdige med syvende trinn, eksisterer ingen hjemmel i opplæringsloven for tilbud etter skoletid. Har eleven behov for tilsyn, bistand eller personer som kan legge forholdene til rette så har kommunen plikt til å yte slik bistand. Dette gjelder også elever ved videregående skole.

Mange kommuner velger å organisere tilbudet etter skoletid i en egen enhet hvor det er kompetent personell og flere elever med funksjonsnedsettelse sammen. Andre kommuner velger andre løsninger. Lovverket rommer mange mulige løsninger. Hvordan det konkrete tilbudet utformes avhenger av en individuell vurdering, kommunens muligheter og tjenestemottakers behov.

Brukerstyrt personlig assistent (BPA) BPA har som mål å gi praktisk hjelp til personer med omfattende og langvarige hjelpebehov. Det dreier seg om hjelp i dagliglivet, til praktiske gjøremål, egenomsorg og personlig stell, både i og utenfor hjemmet. Brukeren (eller pårørende/annen person) fungerer som en arbeidsleder for assistenten. Fra 1. januar 2015 har alle som oppfyller kravene til BPA en lovfestet rett til dette. Du må ha behov for denne tjenesten i minst 2 år og omfanget må være minst 32 timer per uke (enkelte kommuner velger å gjøre unntak fra det anslåtte timeantallet).

TT-kort: Tilrettelagt transport (TT) er et tilbud om alternativ transport for personer som på grunn av nedsatt funksjonsevne eller sykdom, ikke kan bruke kollektivtransport. Det er ingen lovfestet individuell rett til TT-tjenester. TT-kort er en frivillig fylkeskommunal oppgave og er ment som et supplement til andre rettighetsbaserte ordninger, som for eksempel fra barnehage og skole (kommunen).

Parkering for forflytningshemmede:

Parkeringstillatelse gis til bilfører eller passasjer som har særskilte behov for parkeringslettelse knyttet til bosted, arbeid, og annen aktivitet fordi vedkommende har problemer med å gå.

For utfyllende opplysninger og søknadskjema for kommunale tilbud og tjenester, se hjemmesiden til din kommune.

En søknad skal minimum inneholde: Hvilken tjeneste/tiltak det søkes på, Barnets navn og fødselsnummer. Barnets diagnoser og behov. Foresattes underskrift, adresse og telefonnummer. Legeuttalelse på barnets diagnose og funksjonsnivå vil ofte bli etterspurt. Når du sender en skriftlig søknad, har kommunen plikt til å gi deg et skriftlig svar (enkeltvedtak). Søknadene sendes til Helse- og sosialtjenesten i din kommune. Vær oppmerksom på din rett til å klage, dette skal være belyst i vedtaket du mottar.

Rettigheter ved fylte 18 år fra NAV og kommune

Skolegang: Du har rett på tilrettelegging i videregående skole. Dette skjer i samarbeid med skolen og Pedagogisk Psykologisk Tjeneste i ditt fylke. Fastlegen og spesialisthelsetjenesten kan bidra med uttalelser om dine forutsetninger og behov.

Ekstrastipend: Elever i videregående skole uten ungdomsrett og studenter i høyere utdanning som ikke kan jobbe ved siden av utdanningen på grunn av nedsatt funksjonsevne, kan få et ekstrastipend. Studieåret 2022-2023 er ekstrastipendet på kr. 4 000,- per måned, dette kommer i tillegg til ordinær studiestøtte fra Lånekassen. Ekstrastipend blir behovsprøvd mot inntekt, trygdeytelser og formue når likningen for det året du har fått støtte, er klar. For mer utfyllende informasjon og søknadskjema: www.lanekassen.no

Arbeidsavklaringspenger for skoleelever på vg.skole: Utgangspunktet er at elever i vgs skal søke lånekassen om økonomisk støtte. Det kan i enkelte tilfeller likevel innvilges aap der skolegang blir tiltaket du skal følge opp. Ta kontakt med nav og be om time med en veileder for å vurdere dine muligheter. For mer utfyllende informasjon: www.nav.no

Arbeid: Dersom du har redusert arbeidsevne kan NAV hjelpe deg med å finne en tilrettelagt arbeidsplass. Har du arbeidsevne men ikke inntektsevne har du rett på et arbeid med veiledning og oppfølging tilpasset dine evner og behov. For mer informasjon ta kontakt med din fastlege og ditt lokale NAV kontor.

Uføretrygd: For å ha rett til å få uføretrygd, må sykdom og/eller skade være hovedårsaken til at du har nedsatt arbeids- og inntektsevne. I tillegg må du være mellom 18 og 67 år. Du må ha vært medlem av folketrygden de siste 5 årene før du ble syk eller skadet. Du må ha minst 50 prosent redusert arbeids- og inntektsevne. Mulighetene dine til å være i arbeid må også være avklart. Det betyr at du må ha gjennomført en arbeidsevnevurdering.

Dersom du har diagnose psykisk utviklingshemming og det klart fremgår at du ikke kan fungere i ordinært arbeid, eller du har andre tilsvarende alvorlige sykdommer som direkte forklarer bortfall av inntektsevne faller kravet om arbeidsevnevurdering bort. Man kan motta 100% uføretrygd og samtidig være skolelev eller student.

Ung ufør: Ettersom uføretrygd skal være en erstatning for bortfalt inntekt på grunn av uførhet, er unge uføre sikret en minstesats som er høyere enn for andre. Villkårene for å få innvilget rettighet som ung ufør er at du var under 26 år da du ble alvorlig og varig syk, at sykdommen er klart dokumentert av lege/spesialist og at du søker om uføretrygd før fylte 36 år hvis du har vært mer enn 50 prosent yrkesaktiv etter fylte 26 år. Rettigheter som ung ufør kommer til utbetaling fra du fyller 20 år. For mer utfyllende informasjon:

www.nav.no

Økonomi /Verge: Strever du med å forstå og holde orden på økonomien din i forhold til regninger, kjøp av bolig, lån, budsjetter, m.m. Da vil det være fornuftig å skaffe seg en verge som kan hjelpe deg med disse tingene. Dette er aktuelt for mange med diagnosen psykisk utviklingshemming. Det skal søkes via lege til vergemålsutvalget i ditt fylke. For mer utfyllende informasjon: www.vergemal.no

Hjelpetønad for voksne: For å ha rett til hjelpetønad må du ha et behov for tilsyn og pleie på grunn av din medisinske tilstand, det vil si at du trenger hjelp til personlige gjøremål som friske mennesker ikke trenger. Hjelpetønaden omfatter også stimulering, opplæring og trening. Det gis ikke hjelpetønad til praktisk bistand som matlaging, rydding, vasking eller innkjøp. Pleien eller tilsynet må bli utført av privatpersoner, som f. eks. ektefelle, barn, foreldre, andre slektninger, naboer eller andre. Hovedregelen

er at hjelpebehovet må vare minst 2-3 år. Det ytes kun sats 1 til personer over 18 år. Dersom du har hatt forhøyet hjelpestønad før fylte 18 år vil denne automatisk reduseres til ordinær hjelpestønad ved måneden etter fylte 18 år. Per 01.01.23 er dette beløpet kr. 1 263 per mnd. www.nav.no

Pleiepenger for en utviklingshemmet person over 18 år: Pleiepenger er for deg som må være borte fra jobb for å ta vare på en utviklingshemmet og svært alvorlig syk person over 18 år. Det er ingen tidsbegrensing for hvor lenge du kan få pleiepenger når alle vilkårene er oppfylt. Hvor mye pleiepenger du får avhenger av hvor mye du kan jobbe og hvor mye den du pleier er i et omsorgstilbud. Omsorgstilbud kan være omsorgsbolig, BPA (brukerstyrt personlig assistent) eller andre organiserte tilbud. Pleiepengene skal dekke inntekten du vanligvis har opptil 6 ganger grunnbeløpet, som tilsvarer en årslønn på 668 862 kroner.

Bolig: Personer med nedsatt funksjonsevne kan få både faglige råd og økonomisk støtte til tilrettelegging av boligen. Faglige råd kan gis av Husbanken, NAV Hjelpemiddelsentral og kommunene ved bygging av ny bolig og ved ombygging av eksisterende bolig. Husbanken kan bidra med lån og tilskudd både ved ny bolig og ved ombygging av eksisterende bolig.

Boveiledertjeneste: Hvis du ikke kan klare deg selv i egen bolig, har din kommune ansvar for å gi deg boveiledertjeneste, eller fagpersoner som tar ansvar for deg og hjelper deg med det du trenger deler av et døgn eller kontinuerlig. Dette kan være i egen bolig som du selv eier, en kommunal bolig som du leier, eller i et bofellesskap med andre funksjonshemmede. For mer informasjon kontakt din kommune og Husbankens representant i kommunen.

www.husbanken.no

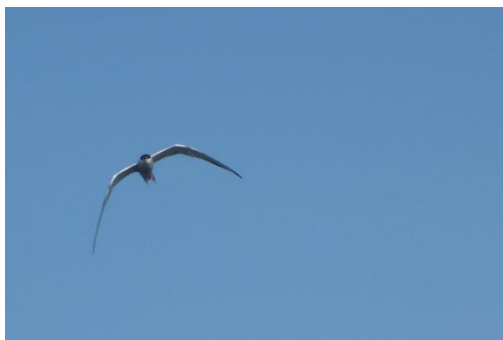
Fritidsaktiviteter for voksne funksjonshemmede: Din kommune har en oversikt over hvilke fritidstilbud som er tilrettelagt for funksjonshemmede. Ta kontakt med dem og hør om det er noe som passer for deg.

Fritidskontakt: Det kan du også søke på når du er voksen. Dere kan gå sammen på ulike aktiviteter som f. eks kino, teater, skogstur, kafé, og lignende.

Ledsagerbevis: Det kan du søke om i din kommune. Da får den du går sammen med gratis inngang til utvalgte tilbud. Din kommune har oversikt over hvilke tilbud som ledsagerbeviset kan brukes på.

Pasientreiser: Reiser du til eller fra offentlig godkjent behandling, dekkes dette hovedsakelig dersom avstanden til behandlingsstedet er over 10 kilometer. Mange pasienter har med reisefølge til behandling. Under visse forutsetninger kan ledsager og pårørende få dekket reisen. Spar også på dokumentasjon på parkering, denne vedlegges søknaden.

For utfyllende opplysninger, se [Helsenorge.no](https://www.helsenorge.no), eller kontakt Pasientreiser - telefon 05515.

Nyttige adresser:

www.frambu.no

www.hjelpemiddeldatabasen.no

www.helsedirektoratet.no

www.husbanken.no

Se også brukerorganisasjonenes hjemmesider

*Stine Urstad Langseth, sosionom
HABU/RK-MR, SSHF Arendal*

Brosjyren er oppdatert november 2022.

Barne- og ungdomsavdelingen
Habiliteringstjenesten for barn og
ungdom

Regional Kompetansetjeneste -
Medfødte Russekader HSØ

Trygghet når du trenger det mest